YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

20 päivänä huhtikuuta 1999 *

Asiassa C-360/97,

jonka Centrale Raad van Beroep (Alankomaat) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Herman Nijhuis

vastaan

Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen

ennakkoratkaisun sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 liitteessä VI olevan J jakson 4 kohdan a alakohdan sekä asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 liitteessä 2 olevan J jakson 2 kohdan b alakohdan tulkinnasta, sellaisina kuin nämä asetukset ovat muutettuina ja ajan

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

tasalle saatettuina 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), sellaisena kuin se on mukautettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan (EYVL 1985, L 302, s. 23) liitteessä I olevassa VIII osassa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat P. J. G. Kapteyn, J.-P. Puissochet ja G. Hirsch sekä tuomarit G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, L. Sevón ja M. Wathelet (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: G. Cosmas,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Herman Nijhuis,

— Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen, edustajanaan Gemeenschappelijk Administratie Kantoor (GAK) Nederland BV:n virkamies C. J. R. A. M. Brent,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellinen neuvonantaja A. Bos,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja P. J. Kuijper,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Herman Nijhuisin, Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringenin, edustajanaan Gemeenschappelijk Administratie Kantoor (GAK) Nederland BV:n lakimies F. W. M. Keunen, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön avustava oikeudellinen neuvonantaja M. A. Fierstra, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen, asiamiehenään Treasury Solicitor's Depart mentin virkamies M. Ewing, jota avustaa barrister S. Moore, ja komission, asiamiehenään P. J. Kuijper, 1.12.1998 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 2.2.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Centrale Raad van Beroep on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 24.9.1997 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.10.1997, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (jäljempänä asetus N:o 1408/71) liitteessä VI olevan J jakson 4 kohdan a alakohdan ja asetuksen N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 (jäljempänä asetus N:o 574/72) liitteessä 2 olevan J jakson 2 kohdan b alakohdan tulkinnasta, sellaisina kuin nämä

asetukset ovat muutettuina ja ajan tasalle saatettuina 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), sellaisena kuin se on mukautettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan liitteessä I olevassa VIII osassa (EYVL 1985, L 302, s. 23).

2 Nämä kysymykset on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Alankomaiden kansalainen Herman Nijhuis ja Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen (jäljempänä LISV) ja joka koskee Nijhuisin oikeutta työkyvyttömyyseläkkeeseen.

Kansallinen lainsäädäntö

3 Pääasiassa kyseessä olevien seikkojen tapahtuma-aikaan Alankomaiden virkamiehiin ja sellaisina pidettäviin henkilöihin sovellettiin 6.1.1966 annettua *Algemene Burgerlijke Pensioenwet*ia (virkamiehiä koskeva yleinen eläkelaki; jäljempänä ABPW). Tuon järjestelmän mukaan työntekijöillä oli oikeus työkyvyttömyysetuuksiin vain siinä tapauksessa, että he työkyvyttömyyden alkamishetkellä olivat ABPW:n nojalla vakuutettuja.

4 Kaikki työntekijät ovat vakuutettuja työkyvyttömyydestä aiheutuvien rahallisten seuraamusten varalta työkyvyttömyysvakuutusta koskevan 18.2.1966 annetun ja 1.7.1967 voimaantulleen *Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering*in (työkyvyttömyysvakuutusta koskeva laki, jäljempänä WAO) nojalla. WAO:n perusteella myönnettävien työkyvyttömyysetuuksien saantiedellytyksenä on, että asianomainen on työkyvyttömyyden alkamishetkellä ollut vakuutettu ja että hänen työkyvyttömyytensä on kestänyt keskeytyksettä 52 viikkoa. Etuuden määrä ei riipu vakuutuskausien kestosta vaan muun muassa työkyvyttömyysasteesta.

5 WAO:n 6 §:n mukaan tätä lakia ei sovelleta virkamiehiin eikä sotilashenkilöstöön. Nämä kuuluvat sitä vastoin 1.10.1976 alkaen 11.12.1975 annetun, kaikkiin maassa asuviin sovellettavan *Algemene Arbeidsongeschiktheidswet*in soveltamisalaan (työkyvyttömyyttä koskeva laki; jäljempänä AAW).

Yhteisön oikeus

6 Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 4 kohdan mukaan tätä asetusta ei sovelleta virkamiesten ja sellaisina pidettävien henkilöiden erityisjärjestelmiin.

7 Asetuksen N:o 1408/71 40 artiklassa säädetään sellaisten työntekijöiden työkyvyttömyysetuuksien maksamisesta, jotka ovat peräkkäin olleet seuraavien kahden lainsäädännön alaisia: 1) WAO:n ja AAW:n kaltaiset lainsäädännöt, jotka mainitaan tämän asetuksen liitteessä IV saman asetuksen 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina lainsäädäntöinä ja joiden mukaan työkyvyttömyysetuuksien määrä ei riipu vakuutuskausien kestosta (jäljempänä A-tyyppinen lainsäädäntö), ja 2) pääasiassa kyseessä olevan Saksan lainsäädännön kaltaiset lainsäädännöt, joissa etuuksien määrä riippuu vakuutuskausien kestosta (jäljempänä B-tyyppinen lainsäädäntö).

8 Asetuksen N:o 1408/71 40 artiklan 1 kohdan perusteella etuudet lasketaan tällöin saman asetuksen III osaston 3 luvun ("Vanhuus ja kuolema (eläkkeet)") säännösten ja erityisesti sen 46 artiklan mukaisesti. Tämän artiklan 2 kohdan mukaan etuus lasketaan tarvittaessa suhteuttamalla ajallisesti toisiinsa kaikkien sellaisten lainsäädäntöjen mukaiset vakuutuskaudet, joiden alainen asianomainen on ollut, ja huomioon otetaan näin ollen myös ajanjaksot, jotka ovat täyttyneet sellaisen lainsäädännön alaisena, jonka mukaan työkyvyttömyysetuuksien määrä ei riipu vakuutuskausien kestosta.

9 Asetuksen N:o 1408/71 45 artiklan 4 kohdalla, sellaisena kuin se oli tosiseikkojen tapahtuma-aikana ja jolla pyritään erityisesti ratkaisemaan niitä ongelmia, joita A-tyyppisten lainsäädäntöjen soveltamisesta aiheutuu vakuutuskausien yhteenlaskemiselle, säädetään seuraavasti:

"Jos sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jonka mukaan etuuden myöntämisen edellytyksenä on, että palkattu työntekijä on sen lainsäädännön alainen, ei ole vaatimuksia vakuutuskausien pituudesta etuutta koskevan oikeuden tai etuuden laskemisen suhteen, katsotaan tämän luvun säännöksiä sovellettaessa, että palkattu työntekijä, joka ei enää ole tämän lainsäädännön alainen, on edelleen tämän lainsäädännön alainen riskin toteutumisajankohtana, jos hän tällöin on toisen jäsenvaltion lainsäädännön alainen, tai jollei näin ole, hän voi tehdä etuutta koskevan hakemuksen toisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan. Kuitenkin tämä viimeksi mainittu edellytys katsotaan täytetyksi 48 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa."

10 Asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan J jakson 4 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavasti:

"Asetuksen 46 artiklan 2 kohtaa sovellettaessa Alankomaiden laitokset noudattavat seuraavia säännöksiä:

a) jos henkilö silloin, kun kykenemättömyys työhön tai sen seurauksena oleva työkyvyttömyys ilmeni, oli palkattu työntekijä asetuksen 1 artiklan a alakohdan mukaan, toimivaltainen laitos määrää rahaetuuksien määrän 18 päivänä helmikuuta 1966 annetun työkyvyttömyysvakuutuslain (WAO) säännösten mukaisesti ottaen huomioon:

— vakuutuskaudet, jotka ovat täyttyneet edellä mainitun 18 päivänä helmikuuta 1966 annetun lain (WAO) mukaan,

— vakuutuskaudet, jotka ovat täyttyneet sen jälkeen kun 15 vuoden ikä on saavutettu 11 päivänä joulukuuta 1975 annetun työkyvyttömyysvakuutuslain (AAW) mukaan edellyttäen, etteivät ne ole päällekkäisiä niiden vakuutuskausien kanssa, jotka asianomainen henkilö on täyttänyt edellä mainitun 18 päivänä helmikuuta 1966 annetun lain (WAO) mukaan,

ja

— ansiotyön kaudet tai vastaavat kaudet, jotka ovat täyttyneet Alankomaissa ennen 1 päivää heinäkuuta 1967".

11 Lisäksi asetuksen N:o 574/72 liitteessä 2 olevan J jakson 2 kohdan b alakohdan mukaan Alankomaiden lainsäädännön mukainen työkyvyttömyysetuuksien myöntämiseen toimivaltainen laitos on Bestuur van de Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging (jäljempänä NAB) silloin kun palkatuilla työntekijöillä ja itsenäisillä ammatinharjoittajilla ei ilman asetuksen soveltamista ole oikeutta etuuksiin pelkästään Alankomaiden lainsäädännön perusteella.

12 Lopuksi on syytä todeta, että neuvosto on 29.6.1998 antanut asetuksen (EY) N:o 1606/98 asetusten N:o 1408/71 ja N:o 574/72 muuttamisesta niiden soveltamisalan ulottamiseksi koskemaan virkamiesten erityisjärjestelmiä (EYVL L 209, s. 1). Tässä asetuksessa säädetään "erityisjärjestelmien ainutkertaisten piirteiden huomioon ottamiseksi" poikkeuksista yleisestä kausien yhteenlaskemisen periaatteesta ja sovellettavan lainsäädännön määrittämisestä, kuten asetuksen kahdeksannesta ja yhdeksännestä perustelukappaleesta ilmenee.

13 Näin ollen asetuksen N:o 1408/71 III osastoon asetuksella N:o 1606/98 lisätyissä

uusissa 43 a artiklan 2 kohdassa (luvussa "Työkyvyttömyys") ja 51 a artiklan 2 kohdassa (luvussa "Vanhuus ja kuolema (eläkkeet)") säädetään molemmissa seuraavasti:

"Jos jäsenvaltion lainsäädännön mukaan virkamiesten erityisjärjestelmän mukaisten etuuksien saaminen, suorittaminen, säilyttäminen tai palauttaminen kuitenkin voi tapahtua vain sillä edellytyksellä, että kaikki vakuutuskaudet ovat täyttyneet kyseisen jäsenvaltion yhden tai useamman virkamiesten erityisjärjestelmän piirissä tai että ne kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä katsotaan tällaisia kausia vastaaviksi, otetaan huomioon vain ne kaudet, jotka voidaan kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan tunnustaa.

Jos näillä edellytyksillä täyttyneet kaudet on otettu huomioon, eikä henkilö täytä kyseisten etuuksien saamiseksi vaadittavia edellytyksiä, kaudet otetaan huomioon myönnettäessä yleisen järjestelmän mukaisia etuuksia tai, jos sellaista ei ole, tapauksien mukaan ruumiillisen työn tai toimistotyön tekijöihin sovellettavan järjestelmän mukaisia etuuksia myönnettäessä."

14 Tämän lisäksi 51 a artiklassa viitataan virkamiesten erityisjärjestelmiin perustuvien eläkeoikeuksien suorittamisen osalta muun muassa asetuksen N:o 1408/71 45 artiklan 5 kohdan säännöksiin, sellaisena kuin ne ovat asetuksessa N:o 1606/98 (joka vastaa sisällöltään asetuksen N:o 1408/71 45 artiklan 4 kohtaa, sellaisena kuin se oli voimassa pääasiassa kyseessä olevien seikkojen tapahtuma-aikana) ja saman asetuksen 46 artiklaan.

Pääasia

15 Nijhuis työskenteli 15.10.1968 ja 1.10.1973 välisenä aikana tieteellisenä avustajana Alankomaissa Haagissa sijaitsevassa alankomaalaisessa tieteellisessä tutkimusjärjes-

tössä ja 1.8.1973 ja 1.4.1974 välisenä aikana opettajana Tilburgissa sijaitsevassa Ons Middelbaar Onderwijsissä. Näinä ajanjaksoina asianomainen oli ABPW:n nojalla vakuutettu muun muassa työkyvyttömyyden varalta. Nijhuisin työskentely Alankomaissa rajoittui vain näihin ajanjaksoihin.

16 Nijhuis työskenteli tämän jälkeen tieteellisenä avustajana Saksassa sijaitsevassa tutkimuslaitoksessa, ja 1.4.1974 ja 1.4.1988 välisen ajan hän oli vakuutettu *Angestelltenversicherungsgesetz*in (Saksan työntekijöiden sosiaaliturvaa koskeva laki) perusteella.

17 Pääasiassa hakijana olevan Nijhuisin tultua työkyvyttömäksi 29.3.1988 Bundesversicherungsanstalt (Saksan liittovaltion työntekijöiden vakuutuskassa) myönsi hänelle 4.9.1989 tekemällään päätöksellä työkyvyttömyyseläkkeen 9.11.1988 alkaen. Tämä etuus maksettiin ottamatta huomioon Alankomaissa täyttyneitä vakuutuskausia.

18 Nijhuis haki työkyvyttömyyseläkettä Algemeen Burgerlijk Pensioenfondsilta (virkamiesten yleinen eläkerahasto, jäljempänä ABPF), joka hylkäsi hakemuksen 22.5.1990 tekemällään päätöksellä perustellen tätä sillä, että asianomainen ei ollut ollut vakuutettu Alankomaiden lainsäädännön mukaisesti työkyvyttömyyden alkamishetkellä ja ettei asetusta N:o 1408/71 sovellettu virkamiesten erityisjärjestelmiin, jotka eivät tämän asetuksen 4 artiklan 4 kohdan perusteella kuulu asetuksen asialliseen soveltamisalaan.

19 Nijhuis haki tällöin samaa etuutta NAB:ltä, joka oli toimivaltainen myöntämään WAO:hon ja AAW:hen perustuvia työkyvyttömyysetuuksia ja jonka oikeudet ja velvollisuudet siirrettiin vuonna 1997 LISV:lle.

20 NAB hylkäsi etuuksia koskevan hakemuksen 31.1.1990 tekemällään päätöksellä perustellen tätä sillä, ettei Nijhuis työkyvyttömyyden alkamishetkellä ollut vakuutettu WAO:n eikä AAW:n perusteella ja ettei tämä voinut vedota asetuksen N:o 1408/71 45 artiklaan Alankomaiden etuuksia saadakseen, koska hän ei ollut ollut Alankomaiden lainsäädännön alainen palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.

21 Raad van Beroep te Amsterdam hylkäsi 28.2.1992 valituksen, jonka Nijhuis oli tehnyt tästä NAB:n hylkäävästä päätöksestä. Asianomainen haki tähän muutosta Centrale Raad van Beroepilta.

22 Ennakkoratkaisukysymykset esittänyt kansallinen tuomioistuin pohti, oliko NAB:n hylkäävä päätös — yhteisöjen tuomioistuimen viimeaikainen oikeuskäytäntö huomioon ottaen (ks. mm. asia C-227/94, Olivieri-Coenen, tuomio 17.10.1995, Kok. 1995, s. I-3301; asia C-443/93, Vougioukas, tuomio 22.11.1995, Kok. 1995, s. I-4033 ja asia C-248/96, Grahame ja Hollanders, tuomio 13.11.1997, Kok. 1997, s. I-6407) — yhteisön oikeuden mukainen. Tarkemmin ottaen se kysyi, eikö ETY:n perustamissopimuksen 48 ja 51 artikla huomioon ottaen jo pelkästään asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan J jakson 4 kohdan a alakohta velvoittanut Alankomaiden toimivaltaista laitosta ottamaan huomioon ABPW:n alaisuudessa täyttyneen kauden. Kansallinen tuomioistuin pohti myös, miten määritettiin se Alankomaiden laitos, joka on tarvittaessa toimivaltainen maksamaan Nijhuisin työkyvyttömyyseläkkeen.

23 Tässä tilanteessa Centrale Raad van Beroep päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan J jakson 4 kohdan a alakohdan säännöstä (sellaisena kuin se oli nyt esillä olevan asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana) tulkittava siten, että maksettaessa sellaisen henkilön työ-

kyvyttömyysetuuksia, joka on työskennellyt Alankomaissa ainoastaan 15.10.1968 ja 1.4.1974 välisen ajan ja joka koko tämän työskentelykauden ajan on ollut vakuutettu työkyvyttömyyden varalta virkamiesten omassa vakuutusjärjestelmässä, on sovellettava asetuksen N:o 1408/71 46 artiklan 2 kohdan ja 45 artiklan 4 kohdan säännöksiä, ja otettava kyseinen kausi huomioon edellä mainitussa liitteessä olevan J jakson perusteella, kun lisäksi otetaan huomioon EY:n perustamissopimuksen 48 ja 51 artikla?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko näiltä kausilta työkyvyttömyysetuudet myöntävä toimivaltainen laitos asetuksen N:o 574/72 liitteessä 2 olevan J jakson 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettu laitos vai kansallisen lainsäädännön mukaan virkamiesten työkyvyttömyysvakuutuksen osalta toimivaltainen laitos, vaikka sitä ei ole mainittu tässä liitteessä?"

24 Aluksi on todettava, että — kuten pääasian asianosaiset ja komissio ovat suullisessa käsittelyssä korostaneet — Nijhuis saa asetuksen N:o 1606/98 voimaantulosta 25.10.1998 eli nyt esillä olevan ennakkoratkaisupyynnön esittämisen jälkeisestä ajankohdasta lukien WAO:hon perustuvaa suhteellisesti laskettua etuutta, ja tästä seuraa, että kansallisen tuomioistuimen esittämät kysymykset on rajoitettava koskemaan tämän asetuksen voimaantuloa edeltävää aikaa.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

25 Kansallinen tuomioistuin kysyy ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan J jakson 4 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että siinä velvoitetaan toisessa jäsenvaltiossa työkyvyttömäksi tulleen työntekijän tekemää suhteellisen etuuden myöntämistä koskevaa hakemusta käsittelevä Alankomaiden toimivaltainen laitos rinnastamaan tämän työntekijän Alankomaissa 1.7.1967 jälkeen virkamiesten erityisjärjestelmän perusteella täyttyneet vakuutuskaudet WAO:n perusteella täyttyneisiin vakuutuskausiin.

26 Nijhuis ja komissio väittävät muun muassa edellä mainituissa asioissa Olivieri-Coenen, Vougioukas ja Grahame ja Hollanders annettuihin tuomioihin tukeutuen, että koska ennen asetuksen N:o 1606/98 voimaantuloa ei ollut toteutettu sellaisia yhteensovittavia toimenpiteitä, joita olisi voitu soveltaa virkamiesten erityisjärjestelmiin, perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklalla velvoitettiin Alankomaiden toimivaltainen laitos suhteellista etuutta myöntäessään ottamaan huomioon ABPW:n perusteella täyttyneet vakuutuskaudet, ja etuuden määrä oli laskettava soveltamalla vastaavasti tuolloin voimassa olleita asetuksen N:o 1408/71 eläkeoikeuden myöntämistä koskevia säännöksiä.

27 Nijhuisin ja komission mukaan on nimittäin kiistatonta, että vaikka asianomainen ei olisi käyttänyt oikeuttaan työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen vaan olisi työskennellyt ainoastaan Alankomaissa, hänelle olisi myönnetty Alankomaiden työkyvyttömyysetuuksia, joiden määrät eivät olisi riippuneet vakuutuskausien kestosta (A-tyyppinen lainsäädäntö). Koska Nijhuis taas oli käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, hän ei saanut etuuksia Alankomaista ennen asetuksen N:o 1606/98 voimaantuloa kuluneelta vakuutuskaudelta, ja sai Saksasta ainoastaan etuuden, joka on määritetty vakuutuskausien keston välisessä suhteessa (B-tyyppinen lainsäädäntö).

28 Tältä osin on syytä todeta, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Vougioukas annetun tuomion 30 kohdassa todennut, perustamissopimuksen 48 artiklassa vahvistetun vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden tosiasiallisen käyttämisen takaamiseksi neuvoston on perustamissopimuksen 51 artiklan mukaan otettava käyttöön sellainen järjestelmä, jonka avulla siirtotyöläiset voivat selviytyä kansallisista sosiaaliturvaa koskevista säännöistä heille mahdollisesti aiheutuvista esteistä.

29 Virkamiesten ja sellaisina pidettävien henkilöiden erityisjärjestelmien osalta yhteisön lainsäätäjä on täyttänyt tämän velvollisuuden vasta antaessaan 25.10.1998 voimaan tulleen asetuksen N:o 1606/98, ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittaminen yhteisössä on tätä edeltävän ajanjakson osalta jäänyt huomattavan puutteelliseksi.

30 On kuitenkin otettava huomioon, että neuvostolla on laaja harkintavalta tarkoituksenmukaisimpien toimenpiteiden valitsemisessa perustamissopimuksen 51 artiklassa tarkoitetun lopputuloksen saavuttamiseksi. Tästä syystä kansallisilla laitoksilla, joiden käsiteltäväksi on ennen näitä järjestelmiä koskevien yhteisön yhteensovittamistoimenpiteiden suorittamista suoraan perustamissopimuksen 48 ja 51 artiklan nojalla saatettu virkamiesten tai sellaisina pidettävien henkilöiden erityisjärjestelmien perusteella sosiaalietuuksien myöntämistä koskevia hakemuksia, ei voi olla velvollisuutta soveltaa vastaavasti asetuksen N:o 1408/71 niitä säännöksiä, jotka koskevat sen asialliseen soveltamisalaan kuuluvia sosiaaliturvajärjestelmiä. Asia voisi olla toisin vain, jos ne epäsuotuisat seuraukset, joita vapaata liikkuvuutta koskevaa oikeutta käyttäneille työntekijöille aiheutuu kansallisesta lainsäädännöstä, voitaisiin välttää turvautumatta yhteisön yhteensovittamistoimenpiteisiin.

31 Näin oli edellä mainitussa asiassa Vougioukas, jossa oli kyse eräistä sellaisista kansallisista säännöistä, jotka olivat syrjiviä siten, että niiden perusteella vakuutuskausia ei voitu hyväksyä vain siitä syystä, että nämä kaudet olivat täyttyneet toisessa kuin kyseisessä jäsenvaltiossa. Oli mahdollista olla soveltamatta näitä sääntöjä, joiden mukaan työntekijöitä, jotka eivät olleet käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, kohdeltiin eri tavalla kuin siirtotyöläisiä viimeksi mainittujen vahingoksi, eikä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olleen riidan ratkaiseminen edellyttänyt neuvoston lainsäädäntövaltaan kuuluvien yhteensovittamissääntöjen soveltamista.

32 Pääasiassa, jossa on kyse virkamiehiä ja sellaisina pidettäviä henkilöitä koskevan jäsenvaltion sellaisen erityisjärjestelmän perusteella myönnettävästä työkyvyttömyysetuudesta, joka lisäksi muistuttaa A-tyyppistä lainsäädäntöä ja jota haetaan sellaisessa toisessa jäsenvaltiossa, jossa työntekijöihin sovelletaan yleisesti B-tyyppistä lainsäädäntöä, aiheutuneen työkyvyttömyyden perusteella, on sitä vastoin välttämätöntä sovittaa yhteen kyseiset kansalliset järjestelmät tavoilla, joiden valinta perustamissopimuksen 51 artiklan mukaan kuuluu neuvostolle. Tältä osin on lisät-

tävä, että — kuten tämän tuomion 12 ja 13 kohdasta ilmenee — neuvosto on asetuksessa N:o 1606/98 antanut sääntöjä, jotka poikkeavat siihen saakka sovelletuista vakuutuskausien yhteenlaskemista koskevista säännöistä.

33 Vaikka edellä mainituissa asioissa Olivieri-Coenen ja Grahame ja Hollanders annetut tuomiot koskivat nekin työkyvyttömyysetuuksien myöntämistä Alankomaiden lainsäädännön mukaan, niihin nyt esillä olevassa asiassa tehdyillä viittauksilla ei ole merkitystä. Näissä asioissa on näet kyse Alankomaissa ennen 1.1.1967 (WAO:n voimaantuloajankohta) suoritettujen työskentelykausien ja näihin rinnastettavissa olevien kausien huomioon ottamisesta, kun tästä asian Olivieri-Coenen osalta säädettiin nimenomaisesti asetuksen N:o 1408/71 liitteessä V olevan I jakson 4 kohdan a alakohdassa, sellaisena kuin sitä sovellettiin 1.2.1982, ja asian Grahame ja Hollanders osalta asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan J jakson 4 kohdan a alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa. Näin ollen ja kuten LISV ja Alankomaiden hallitus ovat pääasiassa korostaneet, Nijhuisin Alankomaissa suorittamat työskentelykaudet sijoittuvat 15.10.1968 ja 1.4.1974 väliseen ajanjaksoon.

34 Tästä syystä ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava siten, että asetuksen N:o 1408/71 liitteessä VI olevan J jakson 4 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, ettei sillä velvoiteta Alankomaiden toimivaltaista laitosta, joka käsittelee toisessa jäsenvaltiossa työkyvyttömäksi tulleen työntekijän hakemusta, jossa tämä vaatii työkyvyttömyysetuuden määrittämistä vakuutuskausien keston suhteessa, rinnastamaan tämän työntekijän Alankomaissa 1.7.1967 jälkeen virkamiesten erityisjärjestelmän perusteella täyttyneet vakuutuskaudet WAO:n perusteella täyttyneisiin vakuutuskausiin.

Toinen ennakkoratkaisukysymys

35 Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettu vastaus huomioon ottaen ei toiseen kysymykseen ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

36 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Alankomaiden ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Centrale Raad van Beroepin 24.9.1997 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 liitteessä VI olevan J jakson 4 kohdan a alakohtaa, sellaisena kuin tämä asetus on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83, sellaisena kuin se on mukautettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja perustamissopi-

musten mukautuksista tehdyn asiakirjan liitteessä I olevassa VIII osassa, on tulkittava siten, ettei sillä velvoiteta Alankomaiden toimivaltaista laitosta, joka käsittelee toisessa jäsenvaltiossa työkyvyttömäksi tulleen työntekijän hakemusta, jossa tämä vaatii työkyvyttömyysetuuden määrittämistä vakuutuskausien keston suhteessa, rinnastamaan tämän työntekijän Alankomaissa 1.7.1967 jälkeen virkamiesten erityisjärjestelmän perusteella täyttyneet vakuutuskaudet 18.2.1966 annetun *Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering*in perusteella täyttyneisiin vakuutuskausiin.

Rodríguez Iglesias Kapteyn Puissochet

Hirsch Mancini Moitinho de Almeida

Gulmann Sevón Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 20 päivänä huhtikuuta 1999.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti